

differentiae — 3) Certe increduli hac in re mire sibi contradicunt; quandoque enim tantam consonantiam, etiam verbalem, inveniunt in Evangelii, ut ea ab uno auctore saeculo II. conscripta dicant: nunc vero tantam inveniunt in iis discepantiam, ut eorum veritatem inficiantur. Vere evanuerunt in cogitationibus suis!

ARTICULUS SECUNDUS

An christiana revelationis veritas miraculis comprobetur.

PROP. XII. — *Miracula in christiana revelationis confirmationem edita tam multa sunt, tam splendida, ut cuiusque mens, nisi sponte caecutiat, facillime convincatur, religione Christi divinam omnino originem esse adscribendam.*

274. *Prob.* In libris N. T., ac praesertim in Evangelii et Actis Apostolorum, multa ac splendida miracula narrantur, sive a Christo Domino, sive ab eius Apostolis patrata. Atqui de eorum veritate *historica-philosophica-relativa* ad revelationem christianam, nullatenus dubitari potest. Ergo illa omni modo vera et certa sunt. Atqui miracula certo probant id in cuius confirmationem patrantur (n. 214. seqq.). Ergo revelatio christiana vere est divina.

275. I. Ad illustrandam *maiorem* argumenti, adnotamus imprimis cum D. Thoma (3. p. q. 34. a. 4.), « quod miracula Christi ad hoc ordinabantur quod virtus divinitatis cognosceretur in ipso ad hominum salutem. Pertinet autem ad virtutem Divinitatis, ut omnis creatura sit ei subiecta. Et ideo in omnibus creaturarum generibus miracula eum facere oportuit ». Unde —

Christus miracula patravit in natura inanimata. Nam — 1) in Cana Galilaeae (Jo. II. 1-11.), invitatus ad nuptias, deficiente vino, imperavit ut sex hydriæ lapideæ implerentur aqua: quod cum ministri praestitissent, statim aquam in vinum convertit, testibus architriclino, sposo, ministris, hospitibus, ac praecipue discipulis, qui et crediderunt in eum.

2) Motus magnus (Matth. VIII., Marc. IV., Luc. VIII.) factus est in mari, ita, ut navicula, in qua erat Christus cum discipulis, iam operiretur fluctibus: discipuli, imminens naufragium pertimescentes, exclamarunt: « Domine, salva nos, perimus! » Christus, e somno expergefactus, « imperavit ventis et mari, et facta est tranquillitas magna ». Omnes ibi praesentes admiratione correpti ob repentinam aëris mutationem marisque tranquillitatem, dixerunt: « Quis est hic, quia venti et mare obediunt ei? »

3) Alia vice (Matth. XIV. 24. seqq.) cum discipuli essent in medio mari, eorumque navicula iactaretur fluctibus, Jesus « venit ad eos ambulans super mare ». Petrus quoque a Christo vocatus « descendens de navicula, ambulabat super aquam ».

4) Christus bis (Matth. XIV. XV., Jo. VI.) panes et pisces mirabili modo multiplicavit. Prima enim vice quinque panibus et duobus piscibus saturavit quinque virorum millia, praeter mulieres et parvulos: cum vero tanta hominum multitudo saturata esset, « tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos ». Altera vice saturavit septem panibus et paucis pisciculis « quatuor millia hominum, extra parvulos et mulieres; et quod superfuit de fragmentis, tulerunt septem sportas plenas ». Non modo autem gratuita, sed falsa ostenditur hypothesis Horusii, qui imaginatus est, turbas victum necessarium secum attulisse; expresse enim legitur de ipsis: « Non habent quod manducent »; et de Christo: « Dabat discipulis suis, ut apponenter, et apposuerunt turbae ».

Christus miracula patravit in hominibus, eorum praesertim morbos sanando. Nam — 1) (Matth. IV. 23.) « circuibat Jesus totam Galileam... sanans omnem languorem, et omnem infirmitatem in populo »: ideoque, ut legitur (Luc. VI. 14.), « omnis turba quaerebat eum (Jesum) tangere, quia virtus de illo exibat, et sanabat omnes ».

2) Cum Jesus esset (Matth. XV. 30. seq.) secus mare Galilaeae, « accesserunt ad eum turbae multae, habentes secum mutos, caecos, claudos, debiles, et alios multos, et proiecerunt eos ad pedes eius, et curavit eos; ita ut turbae mirarentur videntes mutos loquentes, claudos ambulantes, caecos videntes, et magnificabant Deum Israel ».

3) Christus (Jo. V.) sanavit diu decubentem, quem medici curare nullo modo poterant. Id vero solo imperio effecit: « Dicit ei Jesus: surge, tolle grabatum tuum et ambula. Et statim sanus factus est homo ille, et tulit grabatum suum, et ambulabat ».

4) Item legitur (Luc. VIII. 43): « mulier quaedam erat in fluxu sanguinis ab annis duodecim, quae in medicos erogaverat omnem substantiam suam, nec ab ullo potuit curari: accessit retro, et tetigit fimbriam vestimenti eius: et confessim stetit fluxus sanguinis eius ».

5) Christus, uti legitur (Matth. VIII. XV., Jo. IV.), absentes quoque sanavit, et longe dissitos, qui ipsum nec audire, nec videre poterant: id factum est cum servo Centurionis, filio reguli, et filio mulieris chananaeae.

6) His addi possent quae habet D. Thomas (l. c. a. 3.): « Sed tamen circa animas hominum, maxime quantum ad immutandas inferiores vires, Christus aliqua miracula fecit. Unde Hieronymus, super illud Matth. 9.: « Surgens secutus est eum » (seu super illud: « Cum transiret, vidi hominem », etc.), dicit: « Fulgor ipse et maiestas Divinitatis occultae, quae etiam in facie reucebat humana, videntes ad se trahere poterat ex primo aspectu. » Et super illud Matth. 21.: « Eiiciebat omnes vendentes et ementes, » etc. (seu sup. illud: « Principes sacerdotum, » etc.), dicit idem Hieronymus: « Mihi, inter omnia signa quae fecit Dominus, hoc videtur esse mirabilius, quod unus homo, et illo tempore contemptibilis, potuerit ad unius flagelli verbera tantam eiicere multitudinem: igneum enim quiddam atque sidereum radiabat ex oculis eius, et Divinitatis maiestas lucebat in facie eius. » Et Origenes dicit super Joan. (tomo 2., secundum eius ordinem, ante med.), hoc esse maius miraculum eo quo aqua conversa est in vinum: eo quod « illic inanimata subsistit materia: hic vero tot millium hominum domantur ingenia. » Et super illud Joan. 18.: « Abierunt retrorsum, et ceciderunt in terram, » dicit Augustinus, tract. 112. in Joan., ante med.: « Una vox tantam turbam odiis ferocem armisque terribilem sine telo ullo percussit, repulit, stravit: Deus enim latebat in carne. » Et ad idem pertinet quod dicitur Lucae IV. 30. quod « Jesus transiens per medium illorum ibat; » ubi dicit Chrysostomus, hom. 47. in Joan. parum a princ., quod « stare in

medio insidiantium, et non apprehendi, divinitatis eminentiam ostendebat; « et quod dicitur Joan. VIII. 59.: « Jesus abscondit se, et exiit de templo: » ubi Theophylactus dicit: « Non abscondit se in angulo templi quasi timens, vel post murum aut columnam divertens; sed divina potestate se invisibilem insidiantibus constituens, per medium illorum exiit. » Ex quibus omnibus patet quod Christus, quando voluit, virtute divina *animas hominum immutavit*, non solum iustificando et sapientiam infundendo (quod pertinet ad miraculorum finem), sed etiam exterius alliciendo, vel terrendo, vel stupefaciendo, quod pertinet ad ipsa miracula ».

Christus mortuos suscitavit. Nam — 1) (Matth. IX., Marc. V., Luc. VIII.) filia Archisynagogi certe erat mortua; id pater asseruit, servi nuntiarunt, et puellae defunctae adstantes adeo crediderunt, ut irriderunt Christum qui non quidem mortem negans, sed somno illam comparans, dixit: « Non est mortua puella, sed dormit ». Eius tamen manum Christus tenens, clamavit dicens: Puella, surge. Et reversus est spiritus eius, et surrexit continuo. Et stupuerunt parentes eius.

2) Iuvenis in Naim (Luc. VII.) tam certe mortuus erat, ut iam deferretur ad sepulchrum: et sane nemo prudens dubitabit, matrem viduam non omnem sollicitudinem adhibuisse pro unico filio suo, ne apparenter mortuus sepeliretur. At Christus funeri obviam factus, erga matrem plorantem misericordia motus accessit et tetigit loculum et ait: Adolescens, tibi dico, surge. Et respondit qui erat mortuus, et coepit loqui. Accepit autem omnes timor, et magnificabant Deum.

3) De morte Lazari (Jo. XI.), quam Christus longe a Bethania dissitus Apostolis annuntiaverat, plorantes illius sorores, omnesque qui ad ipsas consolandas venerant, testes sunt irrefragabiles. Imo quando Jesus praecepit, ut tolleretur lapis sepulchri, respondit Martha, soror defuncti: « Domine, iam foetet, quatriduanus est ». Attamen Jesus, elevatis sursum oculis, gratias agens Patri, voce magna clamavit: Lazare, veni foras. Et statim prodit qui fuerat mortuus. Multi vero ex Judaeis, qui venerant ad Mariam et Martham, et viderant quae fecit Jesus, crediderunt in eum.

Apostoli etiam miracula patrarunt. Christus Dominus (Marc. XVI.) promiserat illis potestatem miracula patrandi; et legitur

(Act. II.): « Multa prodigia et signa per Apostolos in Jerusalem fiebant »; et (Act. V.): « Multa in plebe per manus Apostolorum fiebant signa et prodigia; ita ut in plateas eiicerent infirmos, et ponerent in lectulis et grabatis, ut, veniente Petro, saltem umbra illius obumbraret quemquam illorum, et liberarentur ab infirmitatibus suis »; et (Act. IX.) Petrus paralyticum sanavit; et (Act. XX.) Paulus mortuum suscitavit; imo (Act. XIX.) eius sudaria morbos depellebant. Eminent vero ipsa Pauli conversio, et miraculum Petri, quod narratur (Act. III.).

Accedunt signa, quibus Pater Christi divinitatem divinamque eius missionem confirmavit. Etenim — 1) Dum Jesus (Luc. III.) a Joanne baptizatus esset, « apertum est coelum, et descendit Spiritus Sanctus corporali specie sicut columba in ipsum, et vox de coelo facta est: Tu es filius meus dilectus, in te complacui mihi ».

2) Alia vice (Matth. XVII.), Christus, assumpto Petro, Jacobo et Joanne, « transfiguratus est ante eos. Et resplenduit facies eius sicut sol, vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis Moyses et Elias cum eo loquentes... ecce nubes lucida obumbravit eos. Et ecce vox de nube dicens: hic est Filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui: ipsum audite! » Quibus verbis Christus, Moysi et Eliae non quidem comparatus, sed praelatus est, tamquam Filius; et insuper ceu Legatus Dei, ac divinae revelationis praeco magnificentissimam sanctionem obtinuit: « ipsum audite ».

Haec autem non omnia, sed quaedam sunt ex miraculis quae in Evangelii narrantur. Neque omnia quae Christus gessit scripta sunt; siquidem (Jo. XXI. 25.) dicitur: « Sunt autem et alia multa, quae fecit Jesus; quae si scribantur per singula, nec ipsum arbitror mundum capere posse eos, qui scribendi sunt, libros ». Liceat usurpare verba Cyrilli Hierosolymitani (Catech. 10. n. 19.): « Inter flumina testis est Jordanis; inter maria, Tiberiadis mare. Testantur caeci, testantur claudi, testantur mortui ad vitam revocati. Testimonium ferunt daemones aientes: Quid nobis, et tibi, Jesu? Novimus te quis sis, Sanctus Dei (Marc. I. 24.). Testificantur venti eius imperio pressi et refraenati: testantur quinque panes... multiplicati, etc. ». Et Arnobius (adv. gentes, I. 1. c. 50.):

« Quid? quod istas virtutes, quae sunt a nobis summatim, non ut rei poscebat magnitudo, depromptae, non tantum ipse perfecit vi sua, verum, quod erat sublimius, multos alios experiri et facere sui nominis cum affectione permisit. Nam cum videret futuros vos esse gestarum abs se rerum divinique operis abrogatores, ne qua subasset suspicio magicis se artibus munera illa beneficiaque largitum, ex immensa illa populi multitudine, quae suam gratiam sectabatur admirans, piscatores, opifices, rusticanos atque id genus de legit imperitorum, qui per varias gentes missi cuncta illa miracula sine ullis fucis atque adminiculis perpetrarent ».

276. II. Ad confirmandam minorem propositi argumenti, dicimus imprimis: *De veritate historica miraculorum Christi et Apostolorum nullatenus dubitari potest*. Quamvis id satis pateat ex demonstrata authentia historica Evangeliorum, praestat tamen in re tanti momenti pauca adhuc recolere.

1) Huc facit animadversio S. Jo. Chrysostomi (Quod Christus sit Deus, n. 17.): « Idem ipsi qui narrarunt crucifixum et colaphis caesum, illi etiam miracula dixerunt. Cur ergo fide dignos in illis putas, in his vero reprehendis quasi gesta non sint? Atqui si ad Magistri gratiam haec scripserunt ac temere frustraque iactitarunt, ea tacuisserint, quae tristia ignominiosaque apud multos habebantur. Iamvero illi horum veritatem declarantes, in illis maxime immorati sunt, omniaque diligenter copiose tractarunt, nec parvo nec magno quopiam praetermissso, sed in signis et miraculis plurima tacuerunt ». Ac pariter huc faciunt quae scribit Eusebius (Demonstr. evang. I. 3. c. 5.): « Quod si mendacia haec erant, quae illi ex composito finxissent, operaे pretium erit admirari, quonam pacto tantus numerus consensum illum inter se in rebus fictis vel usque ad mortem servaverit, neque ullus umquam earum rerum formidine quae illis, qui prius sublati erant, accidissent, a societate desciverit, neque reliquis publice contradixerit, prodens ea, quae inter ipsos composuissent ». Unde concludit: « Sane commode mihi dictum videtur: aut prorsus credere oportet Jesu discipulis, si reliquis quoque scriptoribus; aut si non his, ne reliquis quidem... Aut si dicis aliis quidem credere aequum esse, at his solis non credere, cur non hoc plane ad invidiam referatur? »

2) Facta, de quibus agimus, inspecta eorum natura ac fine ad quem dirigebantur, erant maximi momenti, ac proinde nata ad maxime excitandam omnium attentionem. Certe eorum rumor totam Judaeam statim commovit, innumerarumque conversionum causa exstitit. Erant insuper facta sensibilia, plura in ipsa civitate Jerusalem edita, saepe diebus festis, haud raro coram amplissima populi multitudine, imo coram inimicis, qui nihil intentatum reliquerunt, ut eorum vim negarent. Unde dicit Arnobius (adv. gentes, l. I. 54.) miraculorum Christi testes adesse «gentes, populos, nationes, et incredulum illud genus humanum, quod nisi aperta res esset, et luce ipsa, quemadmodum dicitur, clarior, numquam rebus huiusmodi credulitatis sua praebaret assensum. At numquid dicemus, illius temporis homines usque adeo fuisse vanos, mendaces, stolidos, brutos, ut, quae numquam viderant, vidisse se fingerent? et quae facta omnino non erant, falsis prodiderent testimoniis, aut puerili assertione firmarent? cumque possent vobiscum et unanimiter vivere, et inoffensas ducere coniunctiones, gratuita susciperent odia, et execrabiles haberentur in nomine? »

3) Miracula a Christo patrata talia fuere, ut quandoque de eorum veritate iuridica institueretur inquisitio, et quidem ab infensissimis inimicis: haec ipsa tamen inquisitio extra omne dubium posuit veritatem eventus. Id contigit quoad curationem languidi ad piscinam (Jo. V.); quoad hominem, qui manum aridam ex Christi praecepto, in adversariorum conspectu, extendit (Matth. XII.); quoad caecum praesertim a nativitate, quem curaturus Christus, «exspuit in terram, et fecit lutum ex sputo, et linavit lumen super oculos eius, et dixit ei: Wade, lava in natatoria Siloe: abiit ergo, et lavit, et venit videns». De resuscitatione autem Lazari dicitur (Jo. XI.): «Multi ergo ex Judaeis, qui venerant ad Mariam et Martham, et viderant quae fecit Jesus, crediderunt in eum. Quidam autem ex ipsis abierunt ad Pharisaeos, et direxerunt eis quae fecit Jesus. Collegerunt ergo et Pontifices et Pharisaei concilium, et dicebant: quid facimus, quia hic homo multa signa facit? Si dimittimus eum sic, omnes credent in eum, et venient Romani, et tollent nostrum locum et gentem... Ab illo ergo die cogitaverunt, ut interficerent eum».

4) Quoad Apostolos, recolamus, eorum praedicationem fuisse publicam; atque in solemnitate Pentecostes, quinquaginta scilicet diebus a morte Christi, eos Christum annuntiasse Judaeis. En quomodo S. Petrus Judaeorum multitudinem alloquitur (Act. II.): «Viri Israelitae, audite verba haec: Jesum Nazarenum virum approbatum a Deo in vobis, virtutibus et prodigiis et signis, quae fecit Deus per illum in medio vestri, sicut et scitis: hunc definito consilio et praescientia Dei traditum per manus inimicorum afflagentes interemistis, quem Deus suscitavit solutis doloribus inferni... Hunc Jesum resuscitavit Deus, cuius omnes nos testes sumus». Apostolorum testificationi nihil infensissimi adversarii potuerunt opponere; ingens e contra multitudo credidit, certe non oculis clausis, sed propter factorum evidentiam. — Nec solum plebeii crediderunt; Jairus enim, Nicodemus, Zachaeus, Lazarus, Joseph Arimathaensis, multi ex principibus viris, et ex sacerdotali ordine (Joan. XII. 42.; Act. VI. 7.), Crispus archisynagogus Sosthenes synagogae princeps, Apollo vir facundus (Act. XVIII. 8. 17. 24.), Paulus ipse, non erant de plebe vii.

5) Concludamus verbis S. Augustini, qui scribit (de Civ. Dei l. 22. c. 8.): «Cur, inquiunt, nunc illa miracula quae praedicatis facta esse, non fiunt? Possem equidem dicere necessaria fuisse priusquam crederetur, ad hoc ut crederet mundus. Quisquis adhuc prodigia ut credit inquirit, magnum est ipse prodigium, qui mundo credenti non credit. Verum hoc ideo dicunt, ut nec tunc illa miracula facta fuisse credantur. Unde ergo tanta fide Christus usquequa cantatur in coelum cum carne sublatus? Unde temporibus eruditis, et omne quod fieri non potest respuentibus, sine ullis miraculis nimium mirabiliter incredibilia credidit mundus?... Facta esse multa miracula, quae attestarentur illi uni grandi salubrique miraculo, quo Christus in coelum cum carne in qua resurrexit, ascendit, negare non possumus. In eisdem quippe veracissimis libris cuncta scripta sunt, et quae facta sunt, et propter quod credendum facta sunt».

277. III. *Dubitari nequit de veritate philosophica miraculorum Christi.* Haec etiam pars argumenti satis innotescit ex disputatis (n. 220. seqq.); sed pro rei gravitate iuvat argumentationem instaurare. Ac — 1) Plura Christi Apostolorumque miracula huius-

modi sunt, ut certo superent vires naturae, artis, daemonum. Resuscitatio mortuorum, ex. gr., ad eum solum pertinet tamquam auctorem, cuius est animam creare, eamque, conceptionis tempore, corpori unire (cf. de Deo Creante, n. 771.). Hinc est quod, utut praestigiis ac miris operibus conati sint imitari opera Christi, numquam visum aut auditum est, ope magnetismi, spiritismi, daemonum, mortuos fuisse revocatos ad vitam. Neque id mirum esse debet; si enim aliqua esset naturalis causa revocandi mortuum ad vitam, a fortiori esset aliqua naturalis causa impediendi mortem quaecumque esset infirmitatis natura: at ipsa experientia constat illud « constituit Altissimus terminos eius [hominis], qui praeteriri non poterunt ».

2) Quoad cetera miracula, *modus*, quo Christus illa patravit, aliaque adiuncta evidenter ostendunt divinam virtutem. Saepe enim solo vocis imperio usus est. Ut vitam, ex gr., Lazaro iam foetenti restitueret, clamavit voce magna: « Lazare, veni foras »; et statim Lazarus, qui erat ligatus manibus et pedibus, voci Christi obediens, exivit de sepulchro vivus. Profecto ars et natura mediis atque tempore indigent, ut sanitatem restituant: at Christus, nullo adhibito medio, in instanti saepe curavit infirmos, diurno morbo laborantes, atque ita ut effectus permaneret. Imo, ut vidimus, Christus sanavit etiam absentes: quibus in casibus, nulli causae naturali possibile est effectum tribuere; quae enim causa potest quidquam producere, in quod nec physicum, nec moralem ullum influxum exercere potest? Aut quinam possibilis influxus in absentes? Iterum, si qua esset naturalis causa occulta mirabilium operum Christi, quomodo illa maneret adhuc nobis occulta (ineptissimae enim sunt explicationes quas rationalistae obtrudunt): cum tamen eam iamdiu noverit Christus? Christus, inquam, qui in adversariorum hypothesi, non esset nisi fabri lignarii filius, qui numquam literas didicit? Consideretur denique facilitas, qua Christus miracula patravit; multitudo ac varietas operum mirabilium, quae perfecit; certitudo, qua eius promissioni ac imperio respondit eventus; stabilitas, qua effectus sanitatis, vitae, etc. perseveravit; fructus, qui ex Christi miraculis consecutus est: meridiana luce clarior erit expostulatio Arnobii (adv. gent. I. I. c. 43.): « Potestis aliquem nobis designare, monstrare

ex omnibus illis magis, qui unquam fuere per saecula, consimile aliquid Christo *millesima ex parte* qui fecerit? » Concludamus igitur cum Zachaeo Christiano (Consult. cum Apollon. philos. I. I. c. 13.: ed. Migne, t. 20. col. 1081.): « Si echo loquenti, aut fontibus spuma, vel vero lumini umbra coaequanda est: non indigna comparatione iunguntur opera hominum virtutibus Dei, cum hic haec tantum remediorum mora sit, ut prodesse iubeantur [nihil requirebatur nisi nutus], illic praestita per laborem, prius pene quam sentiantur evanescunt ».

3) Ad haec confirmando, libet referre eloquentia verba ipsius Arnobii (I. I. c. 45.): « Quid dicitis [gentes alloquitur] o iterum! Ergo ille mortalis aut unus fuit e nobis, cuius imperium, cuius vocem popularibus et quotidianis verbis emissam invaletudines, morbi, febres atque alia corporis cruciamenta fugiebant? Unus fuit e nobis, cuius praesentiam, cuius visum gens illa nequibat ferre mersorum in visceribus daemonum, conterritaque vi nova membrorum possessione credebat?... Unus fuit e nobis, qui claudos currere praecipiebat?... Unus, inquam, fuit e nobis, qui debilitibus variis morbisque vexatos centum aut hoc amplius semel una intercessione sanabat? cuius vocem ad simplicem furibunda et insania explicabant se maria? procellarum turbines tempestatesque sidebant? qui per altissimos gurgites pedem ferebat inlatum? calcabat ponti terga, undis ipsis stupentibus, in famulatum subeunte natura? qui sequentium se millia quinque, quinque saturavit e panibus, ac ne esse praestigiae incredulis illis viderentur et duris, bis senarum sportarum sinus reliquiarum fragminibus aggerebat? Unus fuit e nobis, qui redire in corpora iamdudum animas praecipiebat efflatas, prodire ab aggeribus conditos, et post diem funeris tertium pollinctorum voluminibus expediri? » etc., etc.

4) Quominus autem Christi miracula virtuti daemonum adscribi possint, praeter naturam quorumdam eorum aliaque quae diximus, obstat quod ipsi daemones e corporibus eiicerentur; quod ipsis invitatis, Christus operaretur; quod ad eum finem miracula patraret, ut virtutem promoveret, Deum glorificaret. Christus enim, qui regnum daemonis evertere satagebat, simul ad regnum Dei diffundendum stabiliendumque adlaborabat. Si ergo daemon operatus esset opera, quae Christus ostendebat, daemon potestatem